

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 898/2016-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. decembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. Viery Petríkovej, Veterná 991/8, Vranov nad Topľou, zastúpenej Advokátskou kanceláriou KOVAL & spol., s. r. o., Komenského 3, Banská Bystrica, v mene ktorej koná advokát JUDr. Juraj Koval, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 12 NcC 9/2015-585 zo 7. júla 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. Viery Petríkovej o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. septembra 2015 doručená sťažnosť JUDr. Viery Petríkovej (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej aj „krajský súd“) č. k. 12 NcC 9/2015-585 zo 7. júla 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“) o nevyhlásení sudkyne.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je v procesnom postavení žalovanej v 1. rade v konaní vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 9 C 117/2011, v ktorom sa žalobca JUDr. Juraj Babjak (ďalej len „žalobca“) domáha ochrany osobnosti voči sťažovateľke ako žalovanej v 1. rade, voči Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) ako žalovanému v 2. rade a voči Národnej rade Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“) ako žalovanému v 3. rade. V predmetnej veci bol 18. mája 2012 vydaný čiastočný rozsudok č. k. 9 C 117/2011-306, ktorým okresný súd rozhodol, že časť prednesu sťažovateľky z 15. októbra 2009, ktorý odznel na pôde národnej rady, bol neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti žalobcu. Proti predmetnému čiastočnému rozsudku podala odvolanie sťažovateľka a ministerstvo spravodlivosti. Krajský súd vydal 3. septembra 2014 rozsudok č. k. 17 Co 223/2012-513, ktorým napadnuté rozhodnutie prvostupňového súdu potvrdil a zároveň opravil jeho odôvodnenie. Sťažovateľka podala v predmetnej veci dovolanie, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) 26. februára 2015 tak, že uznesením č. k. 7 Cdo 637/2014-556 zrušil rozhodnutie prvostupňového a odvolacieho súdu a vec vrátil na ďalšie konanie okresnému súdu. Podľa sťažovateľky *„ústredným kasačným dôvodom bola pochybnosť o nestrannosti sudkyne JUDr. Jarmily Jánošovej konajúcej o veci na prvostupňovom súde“*. Po vrátení veci okresnému súdu 23. marca 2015 *„sa JUDr. Jarmila Jánošová opätovne písomne vyjadrila k dôvodom jej vylúčenia z prejednávania a rozhodovania veci vedenej pod sp. zn. 9C/117/2011. Na základe uvedených skutočností“* krajský súd napadnutým uznesením nevyhlásil sudkyňu JUDr. Jarmilu Jánošovú z prerokúvania a rozhodovania veci vedenej pod sp. zn. 9 C 117/2011. V súčasnosti je predmetné konanie prerušené na základe uznesenia okresného súdu č. k. 9 C 117/2011-606 z 30. júla 2015, a to do skončenia konania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti žalobcu *„z dôvodu porušenia jeho základného práva uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Cdo/637/2014 zo dňa 26.02.2015“*. (Uvedená sťažnosť je na ústavnom súde vedená pod sp. zn. II. ÚS 880/2016, pozn.)

3. Podľa sťažovateľky krajský súd napadnutým uznesením porušil jej „zaručené základné právo na nestranné konanie a rozhodnutie súdu“, pričom v odôvodnení svojej sťažnosti poukazuje tiež na to, že formálne náležitosti jej sťažnosti sú splnené. V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľka aj napriek tomu, že podľa jej názoru „judikatúra ESLP je stabilnou a neodmysliteľnou súčasťou rozhodnutí ústavného súdu, a teda mu je všeobecne známou“, podstatu subjektívnej aj objektívnej nestrannosti široko popisuje a potom konkretizuje, ako malo dôjsť k porušeniu označených práv napadnutým uznesením.

4. Sťažovateľka namieta, že sudkyňa okresného súdu JUDr. Jarmila Jánošová «bez toho, aby ju sťažovateľka alebo iný účastník konania vôbec namietali, opakovane v konaní vyjadrovala/vyjadruje svoju zaujatosť, avšak senát Krajského súdu Banská Bystrica jej dôvody na vylúčenie z konania o veci neakceptoval. Na druhej strane dôvody tej istej povahy akceptoval u sudcov JUDr. Ľubomíra Bušika, JUDr. Jany Viznerovej, JUDr. Pavla Tomáša, ktorému bola pôvodne vec pridelená, JUDr. Vrťovej i JUDr. Ivety Šnapkovej. Z prvého uznesenia o posudzovaní skutočnej zaujatosti sudcov Okresného súdu v Banskej Bystrici č. k. 17NcC/19/2010-53 zo dňa 3.06.2010 vyplýva, že menovaní uviedli, „že sú v priateľskom vzťahu so žalobcom a tento vzťah by im bránil nezaujato konať a rozhodovať. Sudcov, ktorí tvrdili bližší priateľský vzťah k účastníkovi, nadriadený súd z prejednávania a rozhodovania veci vylúčil, nakoľko takto tvrdený vzťah sudcu by mohol aj u ostatných účastníkov objektívne vzbudzovať pochybnosti o objektívnom rozhodovaní. Ostatných sudcov, ktorí uviedli len to, že žalobcu ako sudcu Krajského súdu Banská Bystrica osobne poznajú, prípadne poznajú aj jeho manželku, alebo že ide o sudcu, ktorý rozhoduje v odvolacom konaní o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam sudcu Okresného súdu v Banskej Bystrici, Krajský súd Banská Bystrica z prejednávania a rozhodovania tejto veci nevylúčil, pretože profesionálny, kolegiálny vzťah k žalobcovi (vedľajšiemu účastníkovi), ako sudcovi nadriadeného súdu, nemôže tvoriť objektívny základ nimi tvrdenej subjektívnej zaujatosti...“».

5. Pokračujúc v argumentácii, sťažovateľka poukazuje na to, že „po pridelení veci sudkyňi JUDr. Jarmile Jánošovej sa táto opätovne snažila upozorniť nadriadený súd na svoju zaujatosť (jej list datovaný dňa 16.06.2010). Poukázala na to, že má dlhoročný priateľský vzťah so žalobcom a jeho manželkou, spoločne s nimi sa zúčastňuje rehabilitácií,

a rozhodne svoj vzťah k nim nepovažuje za bežný kolegiálny vzťah. Krajský súd Banská Bystrica bez akéhokoľvek rozhodovania zákonnej sudkyňi listom zo dňa 23.06.2010 oznámil, že nejde o dôvody mu neznáme, a keďže súd nemôže o opakovane uvádzaných dôvodoch konať, vec vrátil zákonnej sudkyňi bez akéhokoľvek rozhodnutia. Týmto postupom bola sudkyňa JUDr. Jarmila Jánošová nútená o žalobe, napriek blízkeho vzťahu k jednému z účastníkov konania, konať. Práve absencia akéhokoľvek rozhodnutia odvolacieho súdu o námietke zaujatosti vznesenou samotnou sudkyňou zapríčinila, že o nadštandardnom vzťahu medzi konajúcou sudkyňou a žalobcom sa sťažovateľka dozvedela oneskorene, a to až po nahliadnutí do spisového materiálu.“.

6. Sťažovateľka zvyrazňuje, že «*elementárnym dovolacím dôvodom voči právoplatnému čiastočnému rozsudku Okresného súdu v Banskej Bystrici č. k. 9C/117/2011-306 zo dňa 18.05.2012, tak bola námietka sťažovateľky voči zaujatosti sudkyne JUDr. Jarmily Jánošovej. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol o zrušení rozsudku Krajského súdu Banská Bystrica č. k. 17Co/223/2012-513 zo dňa 03.09.2014 a čiastočného rozsudku Okresného súdu v Banskej Bystrici č. k. 9C/117/2011-306 zo dňa 18.05.2012 a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V odôvodnení rozhodnutia zdôraznil, že preskúmanie nezaujatosti konajúcej sudkyne Krajským súdom Banská Bystrica ako nadriadeným súdom nebolo v súlade so zákonom, čím došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na to, aby právna vec bola prerokovaná a rozhodnutá nestranným sudcom. Napriek jasným právnym úvahám Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ohľadne kontroverzného posudzovania vyjadrení sudcov Okresného súdu v Banskej Bystrici o ich vzťahu k žalobcovi, Krajský súd Banská Bystrica, inak mimo zákonný časový limit, zadovážil výlučne vyjadrenie sudkyne JUDr. Jarmily Jánošovej a znovu rozhodol o jej nevyklúčení. Je zarážajúce, že nestrannosť sudkyne Krajský súd Banská Bystrica potvrdil napriek zopakovaniu jej všetkých dovtedajších pochyb o spôsobilosti vec nestranne rozhodnúť. Vo svojom liste datovanom dňa 02.07.2015 totiž JUDr. Jarmila Jánošová uvádza, že „môj vzťah k navrhovateľovi ako aj jeho manželke sa od doby môjho vyjadrenia zo dňa 16.06.2010 nezmenil. Nestretávame sa už na rehabilitáciách sudcov, ale napr. som sa s navrhovateľom a jeho manželkou stretla cca. pred rokom na oslave 50-tin nášho spoločného kolegu, t. j. na súkromnej akcii. Z uvedených dôvodov žiadam Krajský súd*

v Banskej Bystrici, aby opätovne zvážil otázku môjho vylúčenia vo veci samej, keďže môj vzťah k žalobcovi nie je len bežným kolegiálnym vzťahom a aj novo uvedená skutočnosť môže objektívne vzbudiť pochybnosti o mojej nezaujatosti“.

Na základe celkom troch obdobných vyjadrení sudkyne JUDr. Jarmily Jánošovej žiadajúcej o svoje vylúčenie pre priateľský pomer k žalobcovi tak oprávnené u sťažovateľky vznikla výrazná nedôvera v spravodlivé, nestranné súdne konanie, a to nielen pred samotnou JUDr. Jarmilou Jánošovou, sudkyňou Okresného súdu v Banskej Bystrici, ale aj pred JUDr. Zitou Nagypálovou, sudkyňou Krajského súdu Banská Bystrica, ktorá neochvejne popiera prítomnosť subjektívnej zaujatosti sudkyne súdu prvého stupňa.».

7. V širšom kontexte sťažovateľka pripomína, že «príliš osobný vzťah sudcu k účastníkovi konania je jedným z hlavných dôvodov, pre ktorý by mal byť sudca z rozhodovania o veci diskvalifikovaný. Štatút sudcu je vybudovaný na predpoklade jeho nestrannosti a ako taký tvorí pilier demokratickej spoločnosti. Vo viacerých súdnych rozhodnutiach slovenských i českých súdov je tento aspekt vnímaný extenzívnejšie. K vylúčeniu sudcu z výkonu sudcovskej funkcie v konkrétnej veci dochádza na základe návrhu sudcu na jeho vylúčenie, hoci sa subjektívne necíti byť zaujatým a ani niet pochybnosti o jeho profesionálnych kvalitách rozhodovať nestranne. Dostáva tu však prednosť tzv. zdanie nestrannosti sudcu, čiže sa akcentuje objektívny pohľad. Napríklad možno poukázať na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky č.k. III. ÚS 306/2012-6 (vylúčenie sudcu ústavného súdu z konania pre priateľský pomer k účastníkovi konania), či Najvyššieho správneho súdu Českej republiky č.k. Nao/51/2010, Nao/9/2014, Nao/215/2015, Nao/134/2015. Uvedené by malo platiť o to viac, ak jedným z účastníkov konania je práve sudca. Je prirodzené, že pre vylúčenie sudcu z rozhodovania takého sporu nepostačuje len samotný rýdzo kolegiálny vzťah medzi sudcami (napr. IV. ÚS 124/2010, IV. ÚS 345/09). Treba tu brať do úvahy, že počet sudcov v Slovenskej republike nie je tak vysoký, aby nedochádzalo medzi nimi k bežným, pracovným, študijným, či iným kontaktom. Nie je vylúčené však, že ich vzájomný profesijný pomer prerastie do takej intenzity/kvality, že nedokážu zachovať prirodzenú schopnosť nezaujatého konania a rozhodovania a potrebný odstup od sudcu ako účastníka konania. Vyhodnocovanie charakteru vzťahov medzi sudcami a určovanie „zlomového bodu“, od ktorého možno vnímať ich vzťah ako

prekračujúci bežný priateľský alebo kolegiálny, určite nie je jednoduchou záležitosťou. Potvrdzujú to nielen rôznorodé rozhodnutia slovenských (IV. ÚS 345/09, III. ÚS 105/2011) a českých súdov (Najvyššieho súdu Českej republiky č.k. 2Cdon/1558/96, 7Tz/178/2001, Najvyššieho správneho súdu Českej republiky č.k. Nao 135/2015), či Ústavného súdu Českej republiky č.k. IV. ÚS 67/2004), ale v tomto civilnom spore aj pomer hlasov, ktorým bolo napádané rozhodnutie prijaté (2:1).».

8. Sťažovateľka uzatvára, že konečný právny záver krajského súdu o námietke zaujatosti vnesenej sudkyňou JUDr. Jarmilou Jánošovou považuje z ústavnoprávneho hľadiska a z hľadiska dohovoru „za neospravedlniteľný a neutržateľný. Jeho rozhodnutie nemožno vnímať inak ako svojvôľu. Máme za to, že touto ústavnou sťažnosťou napadnuté rozhodnutie je v rozpore s citovanými predpismi, pretože napriek zreteľne vyjadrenej zaujatosti sudkyne JUDr. Jarmily Jánošovej, Krajský súd Banská Bystrica opäť rozhodol o jej nevytlúčení, čím hrozí pokračovanie nie nestranného súdneho konania.“

9. Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Základné práva JUDr. Viery Petríkovej(...) a to právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivý súdny proces zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, uznesením Krajského súdu Banská Bystrica č.k. 12NcC/9/2015-585 zo dňa 07.07.2015 porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu Banská Bystrica č.k. 12NcC/9/2015-585 zo dňa 07.07.2015 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd Banská Bystrica je povinný uhradiť JUDr. Viere Petríkovej(...) trovy konania v sume 355,73 € na účet spoločnosti KOVAL & spol., advokátska kancelária, s.r.o. (...), do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

11. Z petitu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 12 NcC 9/2015-585 zo 7. júla 2015, pričom napadnuté uznesenie považuje za arbitrárne, svojvoľné. Obsah sťažnosti však nasvedčuje tomu, že sťažovateľka – aj keď nie explicitne – namieta porušenie práva na nestranného sudcu, ktoré je súčasťou čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1

dohovoru. Ústavný súd však preskúma uvedené rozhodnutie krajského súdu z obidvoch hľadísk, pretože sťažovateľkou formálne a obsahovo sa napadnuté práva v predmetnej veci v podstate prelínajú.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch(...)

Ústavný súd si pri výklade práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

13. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) zaručiť každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu viazaného procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi, dodržiavanie ktorých je garanciou práva na súdnu ochranu, vo veci konať a rozhodnúť (II. ÚS 88/01).

Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v čl. 46 až čl. 50 ústavy (porov. I. ÚS 117/05). Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) zaručiť každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu viazaného procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi, dodržiavanie ktorých je garanciou práva na súdnu ochranu, vo veci konať a rozhodnúť (porov. II. ÚS 88/01). Súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané

a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (porov. v tomto zmysle IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07), najmä s ustanovením § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), v ktorom sú upravené náležitosti odôvodnenia rozsudku. Inak povedané, povinnosť súdu v rámci riadneho procesného postupu (t. j. v zmysle procesnoprávných predpisov) zistiť správne a v dostatočnom rozsahu skutkový stav v nimi rozhodovanej veci (bez ohľadu na jej prípadnú náročnosť) a s tým spojená povinnosť riadne odôvodniť svoje rozhodnutie, obe vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, sú jedny zo základných znakov ústavne aprobovaného postupu súdu a ochranou účastníkov konania pred svojvôľou súdu.

Súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, resp. minimálnych garancií procesnej povahy je, ako už bolo uvedené, taktiež právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany a z ktorého musí byť bez ohľadu na to, či sa odvolací (prípadne dovolací) súd stotožní a inkorporuje odôvodnenie rozhodnutí inštančne nižších súdov, zrejme, že sa zaoberal a vyjadril k esenciálnym otázkam vzťahujúcim sa na ním prejednávanú vec a neuspokojil sa bez ďalšieho so závermi inštančne nižších súdov (pozri napr. Helle v. Fínsko, č. 20772/92, rozsudok ESĽP z 19. 12. 1997, bod 60; Rajkovič v. Chorvátsko, č. 50943/99, rozhodnutie z 3. 5. 2001, bod 2). Rozhodnutie všeobecného súdu musí obsahovať dostatok skutkových a právnych záverov, pričom tieto závery nesmú byť svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené.

14. Úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti bolo posúdiť, či odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu signalizuje potenciálnu arbitrárnosť v interpretácii a aplikácii príslušných právnych noriem na vec sťažovateľky a s tým spojené možné porušenie označených ústavných práv sťažovateľky, alebo naopak, či vzhľadom na odôvodnenie a právne závery krajského súdu v ňom uvedené je sťažnosť zjavne neopodstatnená a ani po jej prijatí na ďalšie konanie by nebolo možné konštatovať porušenie označených ústavných práv napadnutým postupom a uznesením krajského súdu.

15. Vychádzajúc z uvedených princípov a právnych názorov, ústavný súd na účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti preskúmal namietaný postup a uznesenie krajského súdu.

16. Posudzujúc procesný postup krajského súdu v konaní „o vylúčení sudkyne Okresného súdu Banská Bystrica JUDr. Jarmily Jánošovej z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 9 C 117/2011“, ústavný súd konštatuje, že krajský súd v uvedenej veci konal zákonom predpísaným procesným postupom podľa v tom čase platného a účinného OSP. Postup krajského súdu plne korešpondoval so zákonnými požiadavkami kladenými na postup krajského súdu a požiadavkami kladenými ústavou a na procesný postup všeobecného súdu. Z hľadiska postupu teda nemožno napadnutému rozsudku krajského súdu pre účely posudzovania dodržania dikcie čl. 46 ústavy a nasl. a čl. 6 ods. 1 dohovoru nič vytknúť.

17. Pokiaľ ide o posúdenie skutkových a právnych záverov, a teda v danom prípade interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení OSP, z hľadiska zákazu svojvôle pri odôvodnení rozhodnutia nemožno napadnutému uzneseniu tiež nič vytknúť. Krajský súd pri odôvodnení napadnutého uznesenia najprv široko uvádza vývoj judikatúry týkajúcej sa rozhodovania o vylúčení sudcov, najmä judikatúry týkajúcej sa kolegiálnych vzťahov sudcov, pričom sa dostáva k aktuálnemu judikátu najvyššieho súdu R 31/2014, na ktoré citáciou argumentačne poukazuje «Skutočnosť, že sudca sa zo svojich subjektívnych hľadísk „cíti zaujatý“, nezakladá bez ďalšieho dôvod pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci, ak povaha okolností, z ktorých vyvodzuje možnosť vzniku pochybností o svojej nezaujatosti, nemôže z objektívneho hľadiska viesť k legitímnym pochybnostiam o neustrannosti súdneho rozhodovania.» Krajský súd napokon riadne a nevyhýbavo vyjadril svoju pozíciu k veci takto: „Krajský súd i po doplnení vyjadrenia sudkyne JUDr. Jarmily Jánošovej v podaní z 02.07.2015 zotrváva na názore vyjadrenom v rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 17Co/223/2012-513 z 3. septembra 2014, že sudkyňu JUDr. Jarmilu Jánošovú napriek jej vyhláseniu o svojom vzťahu k navrhovateľovi, ako účastníkovi konania, nie je možné považovať za zaujatú a vylúčenú z prejednávania a rozhodovania veci podľa § 14 ods. 1 O. s. p. Ňou tvrdený priateľský vzťah k navrhovateľovi sa neprejavuje navonok spôsobom uvedeným v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 1

Nc/30/2014, 7Nc/7/2012, keď sa len v minulosti do roku 2010 spoločne aj s inými kolegami zo súdu zúčastňovali s navrhovateľom rehabilitácii sudcov a od roku 2010 do rozhodnutia krajského súdu týmto rozhodnutím sa stretla s navrhovateľom a jeho manželkou len jedenkrát niekedy v lete 2014 na oslave 50-tin spoločného kolegu. Ani účasť na oslave 50-tin spoločného kolegu nemôže spochybniť schopnosť sudkyne JUDr. Jarmily Jánošovej prejednať a rozhodnúť vec nestranné a nezaujaté, pretože nejde o vzájomné pozvanie medzi navrhovateľom alebo jeho rodinným príslušníkom a sudkyňou JUDr. Jarmilou Jánošovou na vlastnú súkromnú akciu. Tejto akcie sa zúčastnili navrhovateľ a sudkyňa JUDr. Jarmila Jánošová na pozvanie iného kolegu a ich stretnutie na tejto akcii možno považovať za náhodné, účastníkom konania a sudcom prejednávajúcim vec neovplyvnené. Preto takéto náhodné stretnutie nepovažuje krajský súd za prejav vzťahu sudkyne a navrhovateľa, ktorý by mohol objektívne spôsobiť pochybnosti o jej nezaujatosti. Krajský súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by objektívne zakladala pochybnosť o nezaujatosti JUDr. Jarmily Jánošovej, preto ju z prejednávania a rozhodovania tejto veci nevytlúčil.“

18. Nestrannosť sudcov je ústavne a aj zákonom veľmi silne chránenou hodnotou, pretože je pre jej ochranu vyhradené jednak osobitné námietkové konanie (§ 14 OSP, § 49 a nasl. CSP), a taktiež je namietateľná v odvolacom aj v dovolacom konaní. A napokon, nestrannosť je chránená aj v konaní o ústavnej sťažnosti. Ústavný súd, vychádzajúc z princípu subsidiarity, v zásade odmieta preskúmať námietkové „Nc“ konania s tým, že účastník konania môže vyjadriť svoje pochybnosti o nestrannosti ešte v civilnom konaní (II. ÚS 211/2016, II. ÚS 212/2016, II. ÚS 802/2016, II. ÚS 794/2016). V predmetnej veci je však nutné z dôvodu právnej istoty a špecifik veci po zrušovanom dovolacom rozhodnutí ustáliť už v tomto konaní o ústavnej sťažnosti nestrannosť sudcu.

19. Ústavný súd už vo viacerých rozhodnutiach zdôraznil, že požiadavka nestrannosti či nezaujatosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania (porov. Barak, A. Judge in a Democracy. Princeton University Press, 2008, s. 101 a nasl.), resp. nevzniká navonok legitímny dojem, že by takýto záujem mohol mať. Rozhodovanie sudcom, ktorý nie je nestranný, nie je len popretím rovnosti účastníkov

konania, ale ide svojím spôsobom aj o rozhodovanie vo vlastnej veci (*nemo iudex in causa sua*), a vôbec o popretie zmyslu súdnictva a práva.

20. Rozhodovať nestranne nie je právom, výsadou či privilégiom sudcov. Ide o ich základnú povinnosť sudcov, o štrukturálny prvok súdneho systému. Dobová literatúra uvádza: „Základní vlastností, kterou žádáme od každého soudu, tedy i od soudce konajícího civilní soudní řízení, jest jeho nestrannost. V nejprimitivnějším pojetí jest nestrannost nedostatek soudcova osobního zájmu na řízení a jeho výsledku. Soudce nesmí očekávati od toho, že je koná a jak v něm rozhoduje, žádného zisku ani ideální ani hmotné povahy pro svoji osobu ani pro ty, kdož jsou mu osobně (pokrevně a pod.) zvlášť blízcí“ (Štajgr, F. Zásady civilního soudního řízení. Všehrad, 1946, s. 9 a nasl.).

21. Nestrannosť je vo vnímaní Európskeho súdu pre ľudské práva absencia zaujatosti či predsudku vo veci, pričom nestrannosť môže byť overovaná už spomenutým subjektívnym a objektívnym testom. Východiskom je subjektívny test, v ktorom sa zisťuje osobné presvedčenie, postoj sudcu, resp. jeho záujem v prerokúvanej veci. Osobná nestrannosť sudcu sa predpokladá, kým sa nepreukáže opak. Takýmto „opakom“ môže byť sudcom prejavené nepriateľstvo, neznášanlivosť alebo ak si napríklad sudca z osobných dôvodov vyhradí prerokovanie veci pre seba. Požiadavka nestrannosti nemôže byť dostatočne naplnená len subjektívnym testom, ktorý je náročný z hľadiska preukazovania. Na subjektívny test teda plynule nadväzuje test objektívny, ktorý si všíma, či sudca vykazuje legitímne pochybnosti z hľadiska jeho nestrannosti. Tu je dôležitá perspektíva nestranného pozorovateľa a relevantné je aj zdanie (ne)strannosti. „Justice must not only be done, it must also be seen to be done.“ Podľa ESJP musí byť ustálené, či existujú zistiteľné skutočnosti, ktoré môžu vzbudzovať pochybnosti o nestrannosti sudcov, a v tomto zmysle môže mať aj zdanie určitú dôležitosť, pretože „v stávke“ je dôvera, ktorú musia sudy v spoločnosti vzbudzovať, nehovoriac o dôvere samotných účastníkov konania. Pozícia namietajúceho má v objektívnom teste dôležitý význam, avšak rozhodujúce je, či je jeho obava aj objektívne akceptovateľná.

22. Ústavný súd vychádza z názoru, že kolegiálne vzťahy medzi aktérmi právneho života (právnikmi) vrátane sudcov ústavného súdu bez ďalšieho nemôžu byť dôvodom na

spochybnenie nestrannosti sudcov ústavného súdu a na ich vylúčenie z prerokúvania veci z tohto dôvodu (mutatis mutandis IV. ÚS 124/2010, tiež už spomenuté R 31/2014).

23. Ústavný súd upozorňuje na veľmi silnú skutkovú podmienenosť námietkových konaní a tak dôležitosť konkrétnych okolností (II. ÚS 16/2011, bod 22). Podstata sporu o nestrannosť sudkyne JUDr. Jarmily Jánošovej spočíva v tom, že krajský súd, ktorý ju nevyлúčil, akcentuje, že vzťah sudkyne k žalobcovi, a ešte skôr vzťah k jeho manželke mierne presahuje zónu kolegiálnych vzťahov smerom ku vzťahom osobnejším. Naopak, sťažovateľka akcentuje, že sama sudkyňa vyjadrila pochybnosť o svojej nestrannosti a že jej vzťah k žalobcovi je súkromnejší.

24. Uvedená situácia je špecifickým prienikom subjektívnej a objektívnej nestrannosti. Sudkyňa sama oznamuje námietku predpojatosti, cíti rešpekt, opatrnosť, zodpovednosť, a preto svoju väzbu na žalobcu netají, ale fakty a tón jej vyjadrenia (bod 6 tohto uznesenia) nesignalizujú zreteľnú zaujatosť. Sama sudkyňa v ostatnom vyjadrení spomína prvok objektívnej nestrannosti. Ústavný súd k tomu dodáva, že veci chýba takpovediac rozdielový fakt, ktorý by znamenal istejšiu pochybnosť o nestrannosti sudkyne. Vzťahu sudkyne a žalobcu chýba fakt obdobný vzťahu *iudex inhabilis*, či fakt dotýkajúci sa identity sudkyne (porov. II. ÚS 16/2011). Vyjadrenia sudkyne sú v istom zmysle strohé, a to nielen textom, ale aj jeho obsahom, čo naznačuje, že vzťah k žalobcovi nie je autenticky blízky.

25. Možno pripomenúť, že ustalaovanie nestranného sudcu v predmetnej veci začalo na podnet pôvodného zákonného sudcu a vzhľadom na známosť žalobcu v banskobystričkom justičnom prostredí predseda okresného súdu preventívne preskúmal všetkých tamojších civilných sudcov. Už krajský súd piatich sudcov vylúčil a dvadsiatich troch nevyлúčil, čo napriek stručnejšiemu odôvodneniu naznačuje, že pozícia sudkyne JUDr. Jarmily Jánošovej nebola posudzovaná izolovane, ale v kontexte celej lokálnej justície, pričom rozdielom bolo bližšie priateľstvo so žalobcom. Neskôr dala pre dôslednosť podnet samotná menovaná sudkyňa. Ako sa uvádza v meritórnom odvolacom rozhodnutí (rozsudok krajského súdu č. k. 17 Co 223/2012-513 z 3. septembra 2014, s. 12), sťažovateľka „napriek výslovnej výzve“ nevyužila možnosť dať voči sudkyňi JUDr. Jarmile

Jánošovej námietku zaujatosti, a preto možno súhlasiť aj so súvisiacim názorom krajského súdu, podľa ktorého „je možné usúdiť, že do rozhodnutia vo veci samej“ sa aj v očiach sťažovateľky „javila ako nestranná“.

26. Zo všetkých uvedených skutočností vyplýva, že súdna moc sa v danej veci riadne usilovala o nestranné rozhodovanie, a tak jej nemožno ani z tohto hľadiska vytknúť porušenie označených práv sťažovateľky. Vlastnosť nestrannosti sudkyne JUDr. Jarmily Jánošovej v konaní pred okresným súdom sp. zn. 9 C 117/2011 treba považovať za fixovanú, iba ak by vyšli najavo nejaké nové výnimočné fakty.

27. Ústavný súd teda uzatvára, už pri predbežnom prerokovaní veci a bez nutnosti ďalšieho procesného postupu je zrejmé, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu nie je arbitrárne, je riadne odôvodnené, a teda ústavne akceptovateľné z hľadiska práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a zároveň sudkyňu JUDr. Jarmilu Jánošovú možno považovať za nestrannú, a preto je napadnuté uznesenie ústavne konformné aj z hľadiska práva na nestranný súd.

28. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2016